

UREDNIŠTVO ZARJE je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 8 (nekdanja I. nadst.). Uradne ure za stranke so od 10. do 11. dopoldne in od 6. do 8. popoldne vsak dan razen nedelj in praznikov. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

NAROCNINA: celoletna po pošti ali s pošiljanjem na dom za Avstro-Ogrsko in Bosno K 21.00, polletna K 10.80, četrtletna K 5.40, mesečna K 1.80; za Nemčijo celoletno K 26.40; za ostalo inozemstvo in Ameriko celoletno K 36.00.

Posamezne številke po 8 vin.

ZARJA

ZARJA izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov ob pol 11. dopoldne.

UPRAVNIŠTVO se nahaja v Selenburgovi ulici št. 6, II., in uraduje za stranke od 8. do 12. dopoldne in od 3. do 7. zvečer inšerati: enostopna pettistrica 30 vin., pogojen prostor, poslana in rebran 40 vin. — Inšerati sprejema upravništvo.

Nefrankirana ali premalo frankirana pisma se ne sprejemajo

Reklamacije lista so poštne proste.

Stev. 650.

V Ljubljani, v torek dne 5. avgusta 1913.

Leto III.

Avstrijska balkanska politika.

Grof Khuen Hedervary, ki je kot vitez zlatega runa v najvišjih krogih upoštevan mož in po svojem lastnem prepričanju poklican za najplavnejša mesta v državi, je z razvojem na Balkanu popolnoma zadovoljen. On gleda in vidi, da gre vse po loju: Namreč — balkanske države se pripravljajo in se bodo pripravile dalje, vsled česar bosta vsaj dve izmed njih vedno upirali oči v Avstrijo za pomoč. Grofu Khuenu je vseeno, kdo bi bil od slučajev do slučajev naš varovanec; če je danes Bolgarska, jutri pa Srbija, in če je Grška danes spojena z eno, jutri pa z drugo, je velikemu državniku tudi prav. Saj mu ne gre za to, da bi pomagal eni ali drugi, temveč le za to, da bi oslabil — danes eno, jutri drugo, in tako polagoma vse.

Če bi bil to samo nazor grofa Khuen-Hedervaryja, se vkljub njegovi nekdani vplivnosti ne bi bilo treba preveč baviti z njim. Ali podobno mnenje vlada doslej v avstrijskih uradnih krogih sploh; in če so nastali kakšni dvomi o dosedanjih politikah, ne segajo dalje kakor do vprašanja, če ne kaže zapustiti tiste države, ki smo jih doslej protežirali, pa privezati druge nase. V glavnem ostaja Avstrija Avstrija, in njeno načelo: Divide et impera! se ne premakne.

Dejali smo z ustmi grofa Berchtolda: Balkan balkanskim narodom! Ali v glasnem izreku je tičala starozveznična reservatio mentalis, da pričakujemo od balkanskih narodov spore in boje, ob katerih bodo tako pešali, da bo beseda kmalu le beseda, ker se bodo balkanski narodi naposled tako temeljito poržli kakor tista dva leva v pravljici, od katerih sta nazadnje ostala le konca repov. Doslej so bili Balkanci res prijazni in so upoštevali našo srčno željo; klali so se med seboj, kakor da jim niso določili bogovi nobene druge naloge na tem svetu. In če bi šlo po želji naših »merodajnih«, bi se morala ta lučezna igra nadaljevati, dokler se ne iztrebijo narodi na Balkanu popolnoma. V Bukarešti bi se moral skleniti mir, ki bo nosil v svojem telesu kot sad že bodočo vojno. Namesto pričrkanega sporazuma bi morali delegati odnesti s sabo misel na revanšo, oziroma strah pred njo. Mi pa bi ostali »nevturalni« in se ne bi »vmešavali«; to se pravi: Z zadovoljstvom in zadovoljenjem bi opazovali, kako se pripravljajo novi spori in spopadi in ne bi genili z mežincem, da bi pomagali ublažiti nasprotja. Le od časa do časa bi malce poprotežirali tega ali onega, in seveda ne bi bila naša krivica, če bi vsled tega naraščala ljubosumnost med balkanskimi konkurenti, ki bi pospeševala njihov nesporazum.

Ta politika se vjema s preteklostjo Avstrije. Toda stara navada ne posvečuje napak, tudi če jih utrjuje. In uspehi naše stare politike se kažejo z vso zgovornostjo, da je bila ta preteklost napačna. Avstrija je velika država in se šteje med veselice. Toda njena moč nikakor ne soglaša s tem, kar se opravičeno pričakuje od veselice. Če smo v skadrskem vprašanju, ki je bilo velikega pomena za Črno goro, ne pa za nas, dosegli, da se je izvršila naša volja, ki pa v resnici ni bila volja avstrijskih narodov, bi zelo grešili, ako bi po tem rezultatu sodili uspešnost svoje uradne politike. Splošno sovraštvo, ki ga v najizdatnejši meri uživamo na Balkanu, je veliko pomembnejše kakor avstrijski pošni pečati in Albaniji. V važnih vprašanjih smo imeli fiasko za fiaskom; litanije naših neuspehov na Balkanu so neskončne.

Protežirali smo Turčijo; Turčija je izginila. Gonili smo Bolgarsko na bojišče; Bolgarska je poražena. Ljubili smo se z Rumunijo; Rumunija nam obrača hrbet. Hoteli smo zmanjšati Srbijo; Srbija se povečava.

V svetovni politiki pa se kažejo znamenja, da nas postavlja berchtoldovstvo tudi v internacionalnem svetu pod kap. Razmerje med Av-

strijo in Nemčijo je podobno zaljubljenca, ki drži šobo. To bi bilo lahko trenutne muhe, ki izginejo, če ne bi bilo kuhanje v Berlinu utemeljeno v razmerah. V nemškem rajhu so resno nezadovoljni z našo politikjo, ker se ne vjema z njihovimi interesi. Ta nezadovoljnost se ni porodila šele danes. Posamezni simptomi so se opažali ves čas tekom balkanske krize. Ko smo rožljali s sabljo, so v Nemčiji nevoljno vpraševali: Čemu? Bila je nevarnost, da pride do vojne z Rusijo, in naša zaveznica si je godrnjaje belila glavo v vprašanju, kaj bi imela od tega? Prihajale so afele à la Prochaska, v rajhu so se pa jezili, da so z nami vred po nepotrebnem blamirani. V sedanjih fazi pa hodi Berlin sploh po drugih potih kakor Dunaj.

Seveda trozveza še obstoja. Toda na Nemškem ne delajo sentimentalne politike. Zaradi srčnih občutkov se ne bodo vezali z nami; tisti hip, ko spoznajo, da nimajo od naše aliance toliko praktične koristi kolikor od kakšne druge, jo vržejo brez pomisleka čez krov. Tako spoznanje lahko pride prej nego si mislijo naši najmodrejši diplomati. Naša zveza z Italijo pa tudi ni nič trdnjša; Tittoni ali pa di San Giuliano ali kakorkoli se imenujejo se duržijo z nami, ker gre pot v Nemčijo čez Avstrijo. Ako nam Nemčija odpove ljubezen, smo tudi za Italijo brez cene.

Te možnosti, ki se pod Berchtoldom niso zmanjšale, temveč povečale, glasno taje uspešnost naše dosedanje politike. Iz njih zveni resno svarilo: Ne po tej poti dalje!

Drugo pot, ki bi vodila do pravih, realnih uspehov, ne bi bilo težko najti. Cilji, ki nam obetajo korist, so v bližini. Avstrija je sosedka Balkana; deloma je celo sama balkanska država. Tja bi morale biti uprte njene oči ali ne tako kakor doslej. Na Balkanu bi si morala poiskati prijateljstvo. Tja jo navajajo gospodarski interesi, geografski položaji, njene notranje razmere, narodni odnošaji in politična korist.

Načelo »delitve in vladanja« je najbolj zgrešeno v naši balkanski politiki. Ono izvira iz zastarelega uvaževanja, da morajo biti balkanske države slabe, da nam ne postanejo nevarne. Politična pa bi bila misel: Močan Balkan, da bo njegovo prijateljstvo kaj vredno za nas.

Tudi majhne balkanske države nam lahko delajo sitnosti; čemu bi nam bilo sicer treba mobilizacije v Bosni, Hercegovini in Dalmaciji? Profit, ki ga imamo od njihove slabosti, razdejavnosti in od njihovih preprirov je tako majhen, da ga niti s povečevalnim steklom ni mogoče naiti. Škoda pa je velikanska, predvsem na gospodarskem polju. Združen Balkan pa bi bil velesila, ki bi vsled svojega geografskega položaja odtehtala marsikatero drugo, in za Avstrijo tem večjega pomena, ker se ga dotikamo z izredno dolgo mejo. Okrepčan Balkan bi bil imeniten trg za našo industrijo in enako imeniten rezervar za naše aprovizacijske potrebe. Tak Balkan bi kot zaveznik dosegel vrednost, ki bi zaslužila, da jo poplačamo z odkritim prijateljstvom. In njegovo prijateljstvo bi se lahko dobilo, ker tudi zanj ne bi imel nihče toliko zavezniške vrednosti kolikor sosedu Avstrijo.

Tukaj bi bila za nas velika zgodovinska naloga. Namesto načela »Divide et impera« načelo združevanja! Odpovedati bi se morali seveda imperialističnim težnjam in stremljenju po kakšni hegemoniji, prevzeti pa vlogo poštenega svetovaleca in po potrebi posredovalca, kar bi se sijajno izplačalo, ker bi bil tedaj uspeh balkanskih narodov tudi naš uspeh in njihova moč tudi naša moč.

Ali to ni pot avstrijske diplomacije. Na to cesto bi moglo povesti Avstrijo le demokratično ljudstvo. Dobra zunanja politika je nemogoča brez dobre notranje politike.

Krščanska načela.

Ustanovitelji vseh verstev so učili ljubezen do bližnjega. Altruizem, vzajemna pomoč je tudi princip razvoja v človeški družbi. Pa vedno je imel duhovnik ljubezen do bližnjega na jeziku, v srcu pa željo, da vlada on vse, mogotce in podložno maso, in to le iz koristiljublja, le za svoje dobro gmotno življenje na zemlji. Vse vlada interes, korist, vse združevanje ljudi povzroča interes gmotne blaginje!

Krščanski duhovnik je takoj, ko je bil že nekoliko organiziran, podal posvetnim državnim oblastnikom svojo roko in je izrabljaj njih oblast, za svoje posvetne, gmotne namene. Bogat je postal, pridobil je veliko zemlje in kmetov na njej, in vladal je grozno strogo, ako so iz mase vstajali rebeli proti njegovemu verskemu sistemu, njegovemu izčrpanju mas. Grmade so gorele, krščansko človeštvo je grozno trpelo pod svojim duhovništvom. Nobeno duhovništvo nima v tem oziru tako grozne zgodovine, kakor katoliški. Katoliški duhovnik je bil prototip največje neusmiljenosti, trdega srca, maščevalnosti. In hudobneža se boje ljudi. Slovanski kmet posebno.

Vkak napredek v umevanju, pojmovanju,

oltarja, pa le zaradi tega, ker je bil dobro organiziran, koristen posvetnim oblastim, in ga je varovala posvetna oblast, ko je roka roko umivala.

Do novejše dobe so vladarji dobro skrbeli zase in za svoje. Skrbeli so dobro za svoje vojake, uradnike, in skrbeli so tudi zato, da je mogel duhovnik nagrabiti, kolikor je hotel. Izčrpavanje mase je bilo hudo; vladajoča minoriteta je potrebovala veliko. Zgodovina srednjega veka v Evropi nas uči, da je katoliški duhovnik tisti čas, ko je bila njegova vladarska in gmotna moč na višku, malokdaj vpošteval Kristov nauk ljubezni do bližnjega. Kjer je mogel, je razbijal družitelve tlačanov, kjer je mogel, je zatiral vstaje, ki so vodile maso do svobodnejšega pridobivanja in življenja. Katoliški duhovnik in seveda duhovnik vsakega verstva je bil nasprotnik principa razvoja vzajemne pomoči, dokler je mogel; posluževal se ga je pa, ako mu je kazalo, da mu rodi kake koristi. On je sam mogotec, ki živi od dela drugih, on služi principu: človek človeku volk. Princip vzajemne pomoči nasprotuje temu, da se vodi boj za biti ali nebiti z vsemi sredstvi.

V času tako groznega izčrpanja mase, kakršno je bilo v času sodelovanja meščanskih obrtnikov v gospodarstvu, ko se je jelo množiti bogastvo gospodarstva, ko sta se fevdalec in meščan borila za izčrpanje kmeta, ko sta morala fevdalca: veleposestnik in duhovnik pustiti tudi nekaj in še dosti koristi iz izčrpanja kmeta in mestnega delavca meščanskim patricijem, je bilo izkoriščanje tlačanja grozovito. Krščanska ljubezen je zakrivala svoj obraz, glasilo se je v vseh farovžih: človek je človeku volk. Težavno je najti v življenju katoliškega duhovništva dobo, v kateri bi bila vladala krščanska načela v mišljenju in življenju duhovništva in njenih posvetnih sobratov. Najti je v vsem razvoju v časih od Krista do sedaj le učinkovanje principa vzajemne pomoči, v trpečiji masi posebno, in najlepše v časih, ko sta inenovana fevdalna gospoda najgrše drla ubogega kmeta — tlačana. Skoraj ves čas sovladanja katoliškega duhovništva se vodijo vojne v korist mogotcev, ki hočejo pridobiti več dežel, več davkoplačevalcev in v vseh vojnah teh mogotcev blagoslovlja katoliški duhovnik smrtno orožje bojnikov države, v kateri živi.

Dnevne beležke.

— **Betelemjski umor.** Pretečeni teden smo navedli že nekaj podatkov o otroškem delu v Avstriji. Čim dalje prebira človek obirno knjigo, ki jo je izdal statistični urad na podlagi obširnih poizvedb, tem groznejšo sliko dobiva o »kulturni« Avstriji. Razgrinja se pred nami najstrašnejša slika bede delavskih otrok, a obenem se dviga iz knjige obtožba države, ki mirno gleda, kako propada na tisoče in tisoče otrok telesno in duševno. 36 tisoč otrok gara za sramotno mezdo noč za nočjo skozi vse leto. Počasi, a gotovo se izvršuje umor otrok, ki komaj pogledajo v življenje, pa neokusijo ničesar drugega kakor izkoriščanje, suženstvo, bedo in glad. Najbolj je razširjeno otroško nočno delo v gostilniški obrti, a tudi industrija in poljedelstvo ne zametujeta cenih delovnih moči otrok. Najnavedemo nekatera poročila šolskih vodstev. N. pr. o delu na kmetih: »Če je poletje ugodno, tedaj se nakopiči poljedelsko delo, tako da mora delati kmet noč in dan. Tedaj morajo tudi otroci pomagati in sedaj velja: pozno spat, zgodaj vstajati. Otroci spe v tem času od 10. ali pol 11. zvečer do 3. ali pol 4. jutraj. To je vse, kakor premalo...« — »Otroško delo otrok, ki obiskujejo še šolo, opazujemo pri nas vse dni, vsak letni čas in človeku se je že lasje, če mora gledati, kako se izrablja otroško moč na škodo telesnega in duševnega razvoja teh otrok.« — »Delo navadno prekaša telesne moči otrok, ker kmet dostikrat bolj varuje živino nego otroke; živino lahko proda, njegov imetek se s tem pomnoži, otroci so le breme. Zaradi prenaporne dela zaostajajo otroci v rasti, so pohabljeni in za vojaško službovanje nezmožni.« — »Pri pletenju lasnih mrež sede otroci od jutra do 9., 11. in 12. ponoči. Odmor od tega dela je le pri šolskem pouku.« O otrocih, ki so zaposleni v gostilniški obrti, poroča neko šolsko vodstvo: »K dopoldanskemu pouku navadno ne prihajajo ti otroci, pri popoldanskem pouku zaspe vsled utrujenosti in prekratkega nočnega spanja. Ti otroci se privadijo alkoholnih pijač, igranja za denar in zato vpliva to delo slabo na нравnost. Tudi telesno opešajo ti otroci, bledi so in napravljajo vtisk jetičnih.« — In tako pripoveduje poročilo dalje in dalje na vseh straneh, vedno le o trpljenju, izkoriščanju, propalosti otrok, ki so baje cvet človeštva.

— **13 milijonov avstrijskih državljanov** ne zasluži na leto niti 1200 K. 1200 K letnih dohodkov velja pri nas za eksistenčni minimum in država ne obdačuje letnih dohodkov do 1200 K z osebnodohodninskim davkom. Ob koncu leta 1910 je bilo na Avstrijskem 28.321.088 prebivalcev, od teh je moralo plačevati osebnodohodninski davek 1.304.755 oseb, torej le 4,62 odstotkov vsega avstrijskega prebivalstva je imelo nad 1200 K letnih dohodkov, 1.100.000 oseb je imelo letnih dohodkov od 1200 K do 4000 K. Če odštejemo od skupnega števila prebivalcev 14

Pa tudi sam nastopa s križem v eni, z mečem v drugi roki, in z inkvizicijo trpinči najplemenitejše narave tedanjega človeštva ter jih pošilja trpinčene z zlomljenimi kostmi na grmade. Ali so bile krutosti tega duhovništva izraz krščanskega načela: ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe? — To načelo je katoliški duhovnik vedno razumeval tako: Kuj svojega bližnjega, dokler je gorak.

Vzlic izvajanju krščanskih načel po katoliškem duhovniku v pomenu: Človek človeku volk, je človeštvo varovalo svoj zaklad: Vzajemno pomoč; in z njim je pridobilo lepo omiko, veliko znanja prirodnih sil in s tem omogočilo obvladavanje, uporabljanje teh sil za izboljšanje gospodarstva, in napravilo si je pridobitvena sredstva, kakoršnih ni poznal noben čas prej. Lahko se pravi, da vlada v temnih časih srednjega veka v Evropi človečnost, simpatija do revežev prav med tistimi, katere je izčrpaval ali nečloveško trpinčil katoliški duhovnik: najplemenitejše narave tedanjega sveta je bilo najti v grmadah, ki jih je dal zažigati katoliški duhovnik.

Vzajemna pomoč je zakon človeške narave in tudi ljubezen do bližnjega, ki zamre le v ljudeh, ki hočejo bogato živeti od izkoriščanja mase, in res bogato žive. »Vsi ljudje na duševni višini: sofisti, stoiki, Krist in moderni pagani — Goethe — Schiller. Tolstoj so stremeli za veliko družbo, ki bi združevala vse ljudi v dobrih in slabih razmerah. »Vsaka kultura vodi do nje, pa le ta. Vpliv verstev izgine poleg nje. Pod varstvom kulture preizkuša veda notranjo opravičenost in dobroto obstoja, skozi tisoč pritokev prihaja izobraženost v ljudstva in odpravlja svetost starega in prepričanje, da je božja volja, da morajo mase svoj tilnik upogibati pod noge kateresibodi gospode. Pred sedanjo vedo prirode ne more obstajati nobeno »razodetje« in po resnici stremeti sedanji človek, kakor tudi človek, ki je zaklet, da se mu ne odpro po izobrazbi oči, sta prišla do prepričanja, da služita najvišjemu bitju najbolje s tem, ako sledita nagonom svojega srca; poslednji razlogi duhovniške oblasti jima postajajo jasni, in sedanji izobraženec, kakor tudi nešolan človek se odvrne od duhovnika — zaradi človečnosti — (der Menschlichkeit willen).«

milijonov žen in otrok, tedaj ostane okoli 13 milijonov oseb, ki niti 1200 K ne zaslužio na leto. Od teh ne pobira država direktnih davkov, a vkljub temu izpreča iz njih z neposrednimi davki milijone in milijone kron, ki jih potem izmeče za »oborožen mir«, kulturne potrebe prebivalstva so ji itak neznane reči. En dredenot velja 65 milijonov kron, za vojaštvo na suhem in na morju izda avstrijska država na leto 680 milijonov kron. In vsi ti ogromni izdatki le zato, da se ohrani ravnotežje »oboroženega mira« med evropskimi državami. V Galiciji in na Češkem so čez počitnice odpustili na stotine učiteljev in učiteljic, ker ni denarja. Zdalj lahko živi ležejo v grob, zakaj naši krmariji se ne utegnejo baviti z njihovo usodo, pripravljati morajo brambno »reformo«, ki bo prinesla avstrijskemu ljudstvu nova bremena. Na tisoče je brezposelnih delavcev, na tisoče je delavskih družin, katerih očje so že mesece in mesece na meji, in vsi ti nimajo jesti, beračijo — ali vlada se ne zgane. »Veslela« moramo biti na zunaj, kaj zato, če je na milijone družinskih očetov, ki ne zaslužio niti 20 K na teden.

— **Avstrija in Balkan** sta si najbližja sosedu. Ali na Balkanu se delajo, kakor da tega ne vedo, pa pošiljajo svoja naročila industriji preko Avstrije v Nemčijo, v Belgijo, na Francosko — le pri nas ne ostane nič. Srbija je naročila večje število lokomotiv; sedemnajst jih dobi iz tovarne Linke-Hoffmann v Vratislavi, dvajset iz Borsigove tovarne v Teglu, Francosko podjetje za topove Schneider - Creuzot napravi v Kragujevcu tovarno. V Beogradu ustanove nemški in belgijski kapitalisti kožarno. V Monakovem se je ustanovila s štirimi milijoni prometnega kapitala parobrodna družba »Bavarski Lloyd«, ki bo vozila petrolej iz Rumunije in bo konkurirala z Donavsko parobrodno družbo. Avstrijska industrija pa ga gleda, kako ji jemlje tuja konkurenca zaslužek izpred nosa. Če pomislimo, kakšna je bila ves čas avstrijska politika napram balkanskim narodom, ne moremo reči nič drugega, kakor da itak ne more biti drugače. Grof Berchtold bi si bil sicer lahko mislil, če zna namreč sploh razmišljati o takih rečeh, da bodo industrijske potrebe po končani vojni na Balkanu precej velike. Kar je vojna uničila, bo treba nadomestiti. V osvojenih krajih bo treba investicij. In militarijem se bo oglasil s svojimi zahtevami. Balkanski narodi bodo sicer vse to težko občutili, ker jih bodo indirektni davki silno pritisnili. Ali tega ne more preprečiti nobena zunanja država. Dokler nimajo na Balkanu svoje industrije dovolj razvite, bo v tujini veliko zaslužka. Avstrijska industrija bi ga zelo potrebovala. In najbrže bi šle balkanske države rajše v bližino kakor v daljavo, če jim ne bi bila sosedu ves čas kazala pesti. Previdna politika bi bila to vpoštevala, pa ne bi bila odbijala Balkancev. Zdalj žanje Avstrija, kar je sejala. Izgub seveda ne bo občutil grof Berchtold, ampak občutijo jih bo delavstvo, ki ni krivo, da je bila naša oficijalna politika tako brez glave.

Pogajanje na Balkanu.

Premirje je podaljšano do petka opoldne. Dotlej bo baje sklenjen mir. Največje preglavice dela Kavala. V odrinskem vprašanju še ni nič napredka.

PREMIJRJE PODALJŠANO.

Bukarešt, 4. Premirje je podaljšano do petka.

RUMUNSKO POSREDOVANJE.

Bukarešt, 5. Majorescu spoznava, da je prišel trenutek za posredovanje Rumunije med naprotniki. Razlike med zahtevami in ponudbami so se čez nedeljo znatno zmanjšale, vsled česar je pričakovati, da se po večini doseže sporazum do petka. V najslabšem slučaju določi pogodba, da se prepusti odločitev o nekaterih točkah veselilam.

UPANJE V MIR.

Bukarešt, 5. V diplomatskih krogih so pričeli, da bo mir do petka sklenjen. Včeraj so imeli Majorescu, Pašić in Venizelos sestanek.

KAVALA.

Bukarešt, 5. Tončev izjavlja v razgovorih z žurnalisti: Med nami in Grki je le ena točka, v kateri nikakor ne moremo odnehati; to je Kavala, ki je za nas življensko vprašanje. Odrskati nam Kavalo se pravi siliti nas na vojno.

SPOMENICA MACEDONSKIH BOLGAROV.

Sofija, 5. Macedonska deputacija je poslala Majorescu, poslanikom veseli in Greyu brzojavno spomenico, v kateri pravi, da so se macedonski Bolgari vedno borili za svobodo in se ne bodo dali ne posrbiti ne pogrciti. Vesile naj ustanove avtonomno Macedonijo. Bolgarski kmetje ne bodo odnehali v boju, dokler ne dosežejo svobode.

GRŠKE IZGUBE.

Atene, 5. Po zanesljivih podatkih je imela armada, ki je v Macedoniji operirala proti Bolgarom, doslej okrog 35.000 mrtvih, ranjenih in pogrešanih. Če se prištejejo oni, ki so na bojiščih oboleli, ima grška armada okrog 40 odstotkov svojega prvotnega stanja za boj nesposobnih. (Slava vojni!)

GRŠKA ARMADA SE UMIKA.

Sofija, 5. Poveljnik 2. armade brzojavlja, da izrablja grška armada premirje za to, da se umakne iz nevarnega položaja, v katerega je prišla v zadnjih bojih. Če bi bile operacije trajale še 1 do 2 dni, bi bil poraz glavne grške armade neizogiben. To je tudi vzrok, da so Grki privolili v podaljšanje premirja.

ODRIN.

Turki ga ne dajo.

Carigrad, 5. Armada je prisegla, da ostane za vsako ceno v Odrinu. Minister Talaat beg pravi, da za tistega, ki bi Odrin izročil Bolgarom za kakršenkoli kompenzacije, ni prostora v ministristvu.

Akcija proti Turčiji.

Pariz, 5. »Temps« poroča iz Peterburga, da pojde proti Odrinu balkanska armada z Rumunijo na čelu, ali pa bolgarsko - rumunska armada, ker Rumunija ne mara sama igrati policiista proti Turčiji. Na drugih točkah Turčije pa je verjetna avstrijsko-ruska akcija. Tudi o ruskem izkrcanju ob Čataldži se govori.

NEMČIJA ZOPER AKCIJO V ARMENIJI.

Pariz, 4. »Echo de Paris« poroča: Nemški poslanik v Carigradu Wangenheim je obvestil velikega vezirja, da ne bo Nemčija nikdar dovolila zasedenja turškega ozemlja niti v najoddaljenejši Mali Aziji ne. Ta izjava je napravila na turško vlado in na diplomatske kroge v Carigradu velik vtisk.

ODŠKODNINA ZA ČRNO GORO.

Pariz, 4. »Temps« poroča: Črni gori se je posojilo, ki so ji ga vesile dovolile za zapustitev Skadra v znesku 30 milijonov že izplačalo. Vesile ne bodo, kakor so nameravale začeti koma, zahtevale od Črne gore izjave o porabi tega denarja. Vest še ni potrjena.

Zadnje vesti.

ČEŠKO-NEMŠKA POGAJANJA.

Praga, 5. Tukaj je govorica, da skliče vlada Čehe in Nemce v sredi septembra na novo pravno konferenco. Če bi ena ali druga stranka odklonila udeležbo, ali pa če bi ostala pogajanja brez uspeha, bo vlada oktroirala drugo voilao polovico (ampak ne splošno in enako!) in iste dele spravnih določb, ki spadajo v kompetenco deželne zbornice.

GOVOR MADJARSKEGA MINISTRA.

Nagy Szent-Miklos, 4. Trgovinski minister baron Harkanyi, katerega kandidira vladna stranka v tukajšnjem okraju, je včeraj razvil svoj program. Med drugim je dejal, da je treba na Hrvaškem uvesti normalno, ustavno življenje, z narodnostmi pa čimprej obnoviti popoln sporazum. (Malo čudne besede, če se vpraša, kdaj je bil med madjarsko vlado in nemadjar-skimi narodnostmi sploh »popoln sporazum«.) Potem je naglašal, da se ne more povečanje naše bojne pripravnosti nikakor več odlašati. (Torej: Več rekrutov! Več kanonov!)

BOMBA NA PLESU.

Videm, 5. V Villa Batocleti pri Cividale so lantje, ki so bili izključeni s plesa, vrgli bombo v dvorano, v kateri je bilo okrog 70 parov. Neko dekle je težko ranjeno.

KRUPPOV ŠKANDAL.

Berlin, 5. Zastopnik obtožbe predlaga sledeče kazni: Za Tiliana 9 mesecev zapora in odpust iz službe, za Schleuderja 8 mesecev in degradacijo, za Hinska 9 mesecev in odpust, za Schmieda 6 mesecev, za Dröseja 3 mesece zapora, za Holgeja tri mesece trdnjave, za Pfeiferja eno leto zapora in odpust.

NESREČA PRI ZABAVI.

Paderborn, 4. Na velikem vrtljaku se je zlomil vijak in dva vozička, zgrajena v podobi aeroplana, sta padla med gledalce. Dvoje deklet je smrtno, en deček težko, deset oseb pa lahko poškodovanih.

POLDRUG MILJON PONEVERIL.

Stuttgart, 4. Tajnik židovske verske občine Friedmann je poneveril poldrugi milijon mark in pobegnil.

VOLITVE NA FRANCOSKEM.

Pariz, 5. Doslej je od volitev za generalne svete znanih 1374 rezultatov. Izvoljenih je 180 konservativcev in liberalcev, 128 naprednjakov, 913 radikalnih republikanov, 41 zedinjenih socialistov. Treba je 112 ožjih volitev.

ČASTNIKOV NIMAJO.

Pariz, 5. Časopisje, ki ima stike z vojnim ministristvom, toži, da se močno občuti pomanjkanje kompetentov za častnike. Pri pehoti manjka danes 1200 častnikov. Mnogim oddelkom morajo vsled tega poveljevati povsem mladi podlajtnanti. Ko so odposlali nadomestne bataljone v Senegalijo, je manjkala polovica častnikov.

SOCIALISTI IN VLADA V HOLANDIJI.

Amsterdam, 4. Ker so se pojavile zaradi sestave nove parlamentarne vlade, ki bi bila sposobna, da izvrši revizijo ustave, nepričakovano velike težave, in je iz stranke same prišla iniciativa, naj se predloži širšemu stranknemu krogu vprašanje začasnega vstopa socialistov v ministristvo, je strankino vodstvo klicalo izreden strankin zbor na 9. in 10. avgusta.

STAVKA V MILANU.

Milan, 5. V zvezi s kovinarsko stavko je razglašena splošna stavka. Skoraj vse delo počiva, tudi tramvajski promet. Razun malih prask je vse mirno.

NAPAD NA AVTOMOBIL.

Rim, 5. V rimski Kampanji je bil avtomobil bankirja Parisija napaden s strelji iz pušk. Štirje člani obitelji so bili ranjeni, med njimi 31letni sin Aleksander težko, vendar pa ne smrtno. Nekaj železniški čuvaj je videl tri sumljive osebe, ki so se potikale po okolici. Dva napadalca so prišli.

VIHARJI V ITALIJI.

Rim, 4. V okolici Brindisija so hudi viharji povzročili veliko škodo. V Ferrari je bla električna napeljava razdejana. Okrog Riminija in ob Jadranski obali je veliko škode. Več bark se je potopilo; sedem oseb je utonilo.

KOLERA.

Bukarešt, 5. V Stefanestiju pri Bukareštu so trije z Bolgarskega došli cigani umrli za kolero.

AVTOMOBILSKA NESREČA.

2 mrtva, 14 ranjenih.

London, 4. Štirinajdeset delavcev drevesnice v Waltham Crossu se je z motornim omnibusom vračalo iz izleta. Na strmi cesti blizu Hiddesdon se je moral avtomobil izogniti nekemu kolesarju, pa se je prevrnil. Delavci so bili pométani iz voza. Eden je bil na mestu mrtve, drugi je umrl na poti v bolnišnico. 14 jih je težko poškodovanih, med njimi jih je šest v smrtni nevarnosti.

NAJDENA »TITANIC«.

London, 4. Iz Novega Jorka poročajo: Kapitan nekega parnika, ki je priplul v tukajšnjo lukso, javlja, da je opazil tam, kjer se je lani potopila »Titanic«, prednji del pogreznjene ladje na podmorski pečini, katero so tukaj že davno slutili, pa ni bila zaznamovana v pomorskih kartah. Izključeno ni, da je klet povzročila katastrofo ladje; to bi bilo važno za odškodninsko tožbo proti parobrodni družbi. Vlada je takoj uvedla preiskavo.

NEMIRI V INDIJI.

London, 5. V Kanapuru so med mohamedanci izbruhnili nemiri, ker so podrli neko džamijo zaradi cestne regulacije. Prišlo je do boja s policijo. 13 mohamedancev je ubitih, 30 ranjenih; od policije je 1 ubit, 40 ranjenih.

Odgovorni urednik Fran Bartl.

Izdaja in zalaga založba »Zarje«.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Pozor!

50.000 parov čevljev!

4 pare čevljev za K 8.—

Zaradi vstavljenja plačil večih velikih fabrik se mi je naročilo, da veliko množino čevljev globoko pod izdelovalno ceno prodam. Prodajam torej radi tega vsakomur 2 para moških in 2 para ženskih čevljev, z zbitimi podplatmi, rujava ali črna usnje, jako elegantna najnovejša fazona, velikost po številki. Vsi 4 pari stanejo le K 8.—. Razpošilja se po povzetju. S. LUSTIG, Izvoz čevljev, Neu Sandez 9, Z. Zamena dopustna, tudi denar nazaj.

Delavske konsumne zadruga

ZA TRST, ISTRO IN FURLANIJO

vpisana zadruga z omejenim poroštvom.

Vsem konsumentom!

S 30. junijem 1913 so zaključile Delavske konsumne zadruga svojo IX. združno dobo z najboljšim uspehom, ki dokazuje, kako se tudi v naših pokrajinah razširja z največjo hitrostjo zadrugiška ideja.

Kdor se ni še pridružil Konsumni zadrugi, ozre naj se na spodaj navedene številke, pomisli naj na mogočnost, katero zastopajo včlanjeni konsumenti in na to, kar bode zamoglo izvršiti zadrugištvo v kratkem, ako bodo konsumenti razumeli, da je

najmočnejše orožje proti podraževanju živil Konsumna zadruga

katere glavni namen je postaviti se v bran ekonomičnemu neredu glede izdelovanja in razpečavanja izdelkov

Napredki Delavskih konsumnih zadrug

I. združna doba 1903—1905 (19 mesecev)	K	208.001'05
II. " " 1905—1906	"	148.450'19
III. " " 1906—1907	"	201.206'58
IV. " " 1907—1908	"	366.482'97
V. " " 1908—1909	"	615.508'12
VI. " " 1909—1910	"	873.392'40
VII. " " 1910—1911	"	1.050.829'18
VIII. " " 1911—1912	"	1.334.053'10
IX. " " 1912—1913	"	2.436.446'73

Od dneva ustanovitve do 30. junija 1913 K 7.234.370'32

Inkaso tekom združne dobe 1912—1913 K 2.436.446'73
Inkaso tekom združne dobe 1911—1912 " 1.334.053'10

Narastek zadnjega leta K 1.102.393'63

Osrednji urad in osrednja skladišča: Trst, ulica S. Francesco šte. 21.

28 skladišč za razpečavanje blaga.

14 skladišč v Trstu:

- Št. 1. Ulica dell' Istria 10, vogal ulica Montecchi (z mesnico).
- Št. 2. Ulica Belvedere 34.
- Št. 3. Ulica del Salice 4 (po mesecu avgustu ulica Settefontane 6 z mesnico).
- Št. 4. Ulica Acquedotto 67.
- Št. 6. Ulica Conti 26.
- Št. 8. Ulica Girolamo Muzio 6.
- Št. 10. Ulica S. Marco 13.
- Št. 12. Ulica del Rozzo Bianco 5.
- Št. 13. Ulica del Lloyd 10, občinske hiše.
- Št. 16. Kjadin Sv. Alojzij 800, občinske hiše.
- Št. 17. Škedenj, Trg.
- Št. 18. Vrdela, občinske hiše 11.
- Št. 20. Ulica Raffineria 3, I. in II. nadstropje (oblačila).
- Št. 26. Ulica R. P. Vergerio 871, občinske hiše.

8 skladišč v Istri:

Št. 5. Milje, št. 9. Pulj, št. 11. Isola, št. 15. Koper, št. 19. Pulj, št. 25. Milje-Chiampore, št. 27. Rovinj in št. 28. Bertoki pri Kopru.

6 skladišč v Furlaniji:

Št. 7. Gorica, št. 14. Tržič, št. 21. Kormin, št. 22. Muša, št. 23. Fara in št. 24. Tržič-Panzano.

V kratkem se otvore sledeča skladišča:

V Trstu, Rojan, Largo tra i rivi z mesnico; v ulici S. Marco mesnica. — V Gradišču v lastni hiši; ki se gradi. — V Vižinadi, s prikloplitvijo že tam obstoječe samostojne zadruga.

Načrtana skladišča:

Trst: Sv. Marija Magdalena zgornja; Ponziana (občinske hiše); Sv. Sobota (občinske hiše); Greta; Škorklja; Sv. Križ; Tržič; mesnica, pekarna in tretje skladišče v bližini železniške postaje; Ronki; Milje-Grvatini; Buje; Tiran; Opatija-Volovska; Reka.

Obširno poročilo se objavi koncem meseca avgusta, in se ga bode dobilo v vsakem združnem skladišču.

Delavske zadruga prodajajo le članom in proti gotovini.

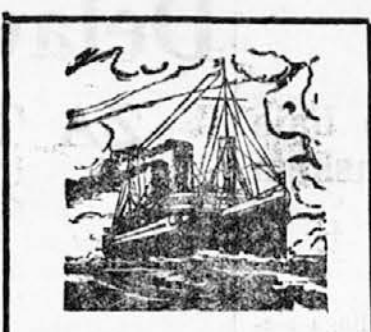
Skladišča Delavskih zadrug so odprta vsakemu, ki hoče postati član, podpisavši delež 20-tih, kron, katerega se izplača tudi v malih obrokih.

Delavske zadruga nudijo velike koristi brez najmanjših žrtev od strani članov. Nadaljna pojasnila dajejo naša skladišča, kjer se podpisavajo tudi pristopne izjave.

Trst, v juliju 1913.

Ravnateljstvo.

Potniki
v severno in južno AMERIKO
se vozijo sedaj le po domači avstrijski progi
AVSTRO-AMERIKANA
Trst-Newyork, Buenos Aires-Rio de Janeiro
najnovejšimi brzoparniki z dvema vrtnicama, električno razsvetljavo,
brezličnim brzojavom, na katerih je za vsakega potnika preskrbljeno, da
dobi dovolj domače hrane z vinom, svež kruh, postelje, kopelj itd.

Odhod parnikov:
v sev. Ameriko vsako soboto, v južno Ameriko vsakih 14 dni.
Trst-New-York, vsako soboto.
Trst-Južna Amerika, vsakih 14 dni.
Trst-Kanada, vsak mesec.
Vsakovrstna pojasnila daje drage volje brezplačno pri glavni
agenturi za Kranjsko, Stajersko in Koroško:
SIMON KMETETZ, Ljubljana,
Kolodvorska ulica šte. 26.

Občno konsumno društvo v Idriji

naznanja s tem, da je v svoji seji dne 9. svečana 1913 sklenilo, da se hranilne vloge članom
obrestujejo od 1. januarja 1913 naprej po 5 odstotkov.

Kredit do 30 dni je obresti prost. Čez 30 dni do 6 mesecev se imajo računati obresti po 6 odstotkov
Od kredita nad 6 mesecev pa po 7 odstotkov in sicer že od 30 dni naprej.
Hranilne vloge sprejema društvo vsak dan med uradnimi urami od 8. zjutraj do 12. dopoldne ter
od 2. popoldne do 6. zvečer. — Odpovedni roki so pri društvu najprimernejši in varnost vlog
najboljša, kajti za varnost garantira premoženjska in blagovna vrednost. Vsak član najlažje zaupa
svoje prihranke svojemu zavodu.

Načelstvo.

Produktivna zadruga ljubljanskih mizarjev v Ljubljani

r. z. z o. z.

se priporoča cenjenemu občinstvu pri nabavi vsakovrstnega pohištva, ki ga izdeluje v lastni, najmoderneje opremljeni tovarni na Glincah pri Ljubljani.

Priporoča se tudi za vsa druga v mizarstvo stroko spadajoča dela.

Delo je vedno solidno, točno in prav poceni.

Proračune se na zahtevo dopošlje brezplačno v najkrajšem času.

Družinski kruh

iz pekarnice

„Konsumnega društva za Ljubljano in okolico“

je najboljši in najcenejši. Hlebi po 1.75 kg veljajo samo 56 vin.

Dobi se v vseh prodajalnah „Konsumnega društva za Ljubljano in okolico“. — Člani, segajte po njem!

Konsumno društvo za Ljubljano in okolico

registrovana zadruga z omejeno zavezo

naznanja svojim članom, da glasom skupne seje nadzorstva in načelstva z dne 17. januarja 1913 obrestuje odslej

hranilne vloge članov po **5¹/₂** od dne vloge do dne dviga.

Dosedanje stanje hranilnih vlog 51.000 K. Dosedanje stanje deležev 32.000 K. Rezervni zaklad 8000 K. Denarni promet leta 1912.: 1,487.639 K 18 vin.

Pisarna društva v Špodnji Siški, Kolodvorska cesta.

Prodajalne: v Ljubljani: Sodna ulica, Bohoričeva ulica, Krakovski nasip; v Siški: Kolodvorska cesta, Celovška cesta; na Viču, v Trziču, na Jesenicah, na Savi in na Koroški Beli.

Pekarna v Spod. Siški, Celovška cesta.

Nadzorstvo.

Načelstvo.